

- **Dommen:** Avviser kvikksølvplager. **Side 6**
- **Kommentar:** Anbudshysteri. **Side 6**

FOTO: RANDI TEVIK

Humør og streikevilje

Rettferdige krav: I Ullensaker streika vanligvis sindige, nå utålmodige ansatte for likelønn. Reidun J. Hagen, Berit Lundby, Kari Stensby Hagen, Jorunn Sørum, Natalia Boyle og Tone Kristine Ihasee fikk mye støtte de tretten dagene de var streikevakter. Kampviljen ble holdt oppe av hyggelige tilbakemeldinger fra forbipasserende. I tillegg fikk Fagforbundet Ullensaker 28 nye medlemmer.

Side 5

Sykehjemstilbudet i Stavanger

Stavanger kommune har konkurranseutsatt Boganes sykehjem. Fagforbundet slåss for et bedre kommunalt sykehjemstilbud.

Side 2

Streikens store vinnere

Berit Engell, Bente Thuen, Inger Olsen, Jean Buer, Kyrre Johansen og Berit Hammer, gjorde en kjempejobb under kommune-streiken i Lørenskog.

Side 4-5

Sommerkonferanse i Stavern

For femte år på rad arrangerte Fagforbundet Ungdom en gratis sommerkonferanse. Nesten 200 deltok på konferansen, som hadde fokus på internasjonal solidaritet.

Side 7

FOTO: ANDERS HAMRE SVEEN

FOTO: RANDI TEVIK

FOTO: ANDERS HAMRE SVEEN

PERSPEKTIV

HELENE BANK,
For velferdsstaten

KOMMENTAREN

Anbudshysteri truer offentlige tjenester

Et overdimensjonert fokus på anbudsregler skaper angst som fører til enda mer konkurranseutsetting. Stadig flere skatte kroner ender opp som privat avkastning, selv om det faktisk er stort handlingsrom for å drive tjenester med egne ansatte – i såkalt egenregi.

Soria Moria-erklæringene (2005-13) slår fast at den rødgrønne regjeringen skal gå «(...)imot konkurranseutsetting og privatisering innenfor viktige velferdsområder», og at «fornyelse og utvikling er nødvendig for å unngå privatisering og kommersialisering av velferdstjenestene». Men det finnes ingen offentlig veileder eller informasjonstjeneste om fordelene ved å unngå anbudstyranni ved å bruke egne ansatte.

Det overveldende fokuset på det offentlige som innkjøper, kunde og markedsaktør er kanskje naturlig, i og med at om lag 330 milliarder kroner årlig brukes slik. Desto mer besynderlig blir mangelen på debatt om rammene og betingelsene for å drive tjenestene i egenregi, som utgjør den resterende delen av det årlige offentlige forbruket på cirka 555 milliarder kroner.

Oppfølgingen av regler om offentlige anskaffelser nærmer seg hysteri. Mediestorm og politisk harme over eventuelle avvik overgår nesten alle andre regelbrudd i norsk offentlighet. Regelverket skjerpes stadig, og vi har en hurtigarbeidende klagenemnd for private tilbydere, veiledere fra flere departementer, en egen informasjonsside og kurs hos Direktoratet for fornying og IKT. Den nyeste offentlige utredningen om håndhevelse av regelverk for offentlige anskaffelser fra 16. april søker å stramme inn enda mer.

Å drive kvalitetsutvikling og levere tjenester med egne ansatte i egen regi derimot, har ikke fått noe eget tilsyn eller veileder. Det eksisterer ikke noen hurtigarbeidende klageordning for innbyggere eller fagforbund som mener at private urettmessig har fått levere offentlige tjenester med dårligere arbeids- og lønnsbetingelser, at beregninger av påståtte innsparinger ved konkurranseutsetting eller offentlig-privat samarbeid (OPS) ikke er dokumentert, eller at rett til informasjon og medvirkning i beslutninger som angår oss er opplytt.

Regjeringen har ikke engang fått gjort en samlet vurdering av de mange rettsavgjørelsene som forteller at vi faktisk har stort handlingsrom til å utføre offentlige tjenester med egne ansatte. Vi kan drive kvalitetsutvikling, og vi kan ta tilbake tjenester som har vært konkurranseutsatt, bare vi følger helt spesifikke regler:

- En virksomhet som leverer offentlige tjenester i egenregi kan ikke ha private eiere
 - Det skal være samme kontroll med virksomheten som med egne avdelinger
 - Hovedparten av virksomheten skal være rettet mot det offentlige
- Det tåles lite avvik fra disse betingelsene.

EUs uklare definisjon av offentlige tjenester gir stort handlingsrom. Det er «(...) i praksis opp til medlemslandene hvordan håndteringen av tjenester av allmenn interesse skal foregå, – om tjenesten skal leveres av myndigheten selv (egenregi) – eller konkurranseutsettes», skriver den norske EU-delegasjonen i Brussel, som ikke akkurat er noe EU-kritisk organ. Da er det bare å sette i gang med å ta tjenestene tilbake!

oss dommen har falt

Trygderetten avviser kvikksølvplager

Nå kommer kjennelsene fra Trygderetten i kvikksølv saker, foreløpig med negativt resultat.

– Sterkt beklagelig, sier Fagforbundets advokat Anne-Gry Rønning-Aaby.

Kjennelser har begynt å komme fra Trygderetten i sakene om kvikksølvskader. Så langt har ingen tannhelsesekretærer fått godkjent kvikksølv som årsak til helseplager.

– Dette er helt i strid med forventningene som ble skapt gjennom forskningsrapporten fra Bjørn Hilt ved NTNU og departementets pressemelding, sier Fag-

forbundets advokat Anne-Gry Rønning-Aaby.

I en kjennelse fra 28. mai 2010 (TRR-2010-244) hevder Trygderetten at ingen av plagene kan knyttes spesifikt til kvikksølveksponering. Trygderetten kaller tannhelsesekretærens symptomer og plager for «forholdsvis uspesifikke» og mener at skadelig påvirkning fra kjemiske stoffer bare er én mulig forklaring. Dermed mener retten at forutsetningene for mænerstatning ved yrkesskade ikke er til stede fordi folketrygdlovens §13-4-a «krever (...) at sykdomsbildet er karakteristisk for påvirkningen» (Se TRR-2010-244).

Ifølge Fagforbundet viser Bjørn Hilts nye forskning at tannhelsesekretærer kan ha fått varige helseplager, men Trygderetten oppfatter ikke rapporten slik.

«Det må anses som en svak hypotese at lavgradig kvikksølveksponering i tannhelseetjenesten kan føre til sykdom», heter det i kjennelsen. Dermed faller retten ned på at kvikksølvskade hos tannhelsepersonell i utgangspunktet ikke vil

kunne godkjennes som yrkessykdom – med mindre det er dokumentert «svært dårlige arbeidsmiljøforhold med klar overskridelse av administrativ norm gjennom lang tid».

Ikke høy nok eksponering

Trygderetten har valgt å følge en spesialist som ikke anser det tilstrekkelig sannsynliggjort at tannhelsesekretærens sykdomsbilde er karakteristisk og i samsvar med det som påvirkning av farlige stoffer kan framkalle.

«Det kan ikke utelukkes at jobben hennes i hvert fall i perioder har innebåret signifikant eksponering. I tillegg vises til tilleggs eksponering for en rekke andre farlige stoffer», heter det i kjennelsen.

Imidlertid vurderer Trygderetten at det ikke er grunnlag for å mistenke at eksponeringa har bidratt til de plagene hun har i dag, fordi spesialisten ikke vektlegger dette som årsak. Retten mener dette skyldes at spesialisten ikke «anser den totale eksponeringen som

tilstrekkelig høy til å kunne føre til kvikksølvskade». Trygderetten skriver i kjennelsen at det ikke kan utelukkes at påvirkninga tannhelsesekretæren har vært utsatt for i yrket kan ha påført henne det de kaller «uspesifikke plager». Likevel synes ikke retten at dette holder for å oppfylle vilkåret i folketrygdlovens §13-4-a.

Kjennelsen kan tas videre til de ordinære domstolene innen seks måneder.

– Vi følger opp kvikksølv sakene videre, og vurderer blant annet å innhente ytterligere medisinsk dokumentasjon fra et medisinsk miljø hvor vi er trygge på forståelse for at tannhelsesekretærenes arbeidsmiljø kan ha vært skadelig for helsen, forteller Anne-Gry Rønning-Aaby.

Les mer på Fagforbundet Seksjon helse og sosials kvikksølv sider på nett og i Fagbladet 8/2010.

MARIA WATTNE

NYHET

Ungdom og politikk

Nesten 200 deltok på ungdomskonferansen til Fagforbundet der internasjonal solidaritet og antirasisme var sentrale tema.

Sommerkonferansen i Stavarn varte i tre dager, fra 18. til 20. juni. Konferansen arrangeres for femte gang. Leder av Fagforbundet Ungdom, Linn Hemmingsen, åpna konferansen og understreka at internasjonal solidaritet var konferansens hovedfokus.

Internasjonale gjester

Represententer fra palestinsk fagbevegelse (PGFTU), danske FOA og svenske Kommunal var blant gjestene, sammen

med ungdomsrepresentanter fra Fellesforbundet, Industri Energi, Norsk Arbeidsmandsforbund, Handel og Kontor og El & IT Forbundet.

Variert program

Under sommerkonferansen var det flere politiske verksted. Søndag morgen ble «På flukt»-opplegget til Norsk Folkehjelp gjennomført. Dette er et rollespill der deltakerne får føle hvordan det er å være flyktning.

– Det eneste som ikke var bra på konferansen var været, men heldigvis fantes det en plan B for alt det som egentlig skulle være utendørs. To av de politiske verkstedene som jeg deltok på, Verdensbiblioteket og rebusløpet måtte flyttes inn, forteller Kjersti Hafås Svensli.

Svensli deltok for fjerde gang på sommerkonferansen, og synes at det var en

veldig bra konferanse i år. Hun er ungdomstillitsvalgt i Fagforbundet Møre og Romsdal og hovedtillitsvalgt i fagforeninga si.

Antirasisme

Under åpninga ble hele sommerkonferansen erklært for rasismefri sone. Dette var starten på en antirasistisk stafett som blir en konkurranse mellom fylkene. Fagforbundets yngre medlemmer og tillitsvalgte oppfordres til å gjøre flest mulig arbeidsplasser til rasismefrie soner, etter oppskrift fra Norsk Folkehjelp.

– Vi skal lage et opplegg på nettet hvor man kan følge stafettinnen, og så skal vi kåre en vinner på neste års sommerkonferanse, forteller Linn Hemmingsen.

ANDERS HAMRE SVEEN

Rød i regnvær: Det regna under åpninga av Sommerkonferansen 2010 på Stavarn.

ANDERS HAMRE SVEEN

oss faglig kokebok

Fravær på grunn av transporthindringer

Hvilke rettigheter har du som arbeidstaker dersom du ikke rekker tilbake på jobb på grunn av innstilte fly eller andre transporthindringer?

Det finnes ikke sikre svar på virkningene av uforskyldt unnlatt oppmøte på jobb på grunn av transporthindringer. Oppsigelsesfrist ved driftsinnstilling grunnet *force majeure*-tilfeller er regulert i arbeidsmiljøloven § 15-3 (10). I slike tilfeller settes fristen ned til 14 dager.

Ekstraordinære hendelser

Force majeure er fransk, betyr «store krefter» og er en vanlig klausul i kontrakter. Klausulen løser i utgangspunktet en eller begge parter fra ansvar for mislighold når en ekstraordinær hendelse

utenfor partenes kontroll, som flom, krig, opprør, naturkatastrofer eller liknende hindrer en eller begge parter i å gjennomføre forpliktelser i kontrakten. Etter LO-NHO Hovedavtalens § 8-3 nr. 2 er permitteringsfristen i slike tilfeller redusert til to dager. Men situasjonen hvor arbeidstaker er forhindret fra å møte på grunn av *force majeure*-årsaker er ikke lovregulert, og det er ikke vanlig at tariffavtalene har noen regulering.

Trekk i lønn

Spørsmålet om eventuell trekk i lønn må avhenge av hvor lenge det uforskyldte fraværet varer. Det samme gjelder avståelse av feriedager. Oppsigelsesfristen og permitteringsfristen omtalt i første avsnitt kan være en pekepinn om hvilke lengder av fravær en arbeidsgiver må akseptere uten at det får konsekvenser. Uansett blir det galt å si at fraværet må tas av dine feriedager.

Ikke trekke ferie

En av intensjonene bak ferieloven er at man skal ha feriefritid av helsemessige årsaker. Det er derfor i utgangspunktet

ikke adgang for arbeidsgiver til ensidig i ettertid å regne et ufravillig fravær som feriefritid. Dermed blir konklusjonen at trekk i lønn og krav om avspasering eller omgjøring til feriefritid ikke bør aksepteres ved uforskyldt fravær som ikke er langvarig.

Vederlagsopptjening

Arbeidsavtaler bygger oftest på en forutsetning om vederlagsopptjening: Har du ikke vært på jobb, har du heller ikke krav på lønn. Det gjelder ved streik og lock-out. Fravær etter plassoppsigelse (og ved politisk streik og ulovlig streik) gir avkortning i lønn for den tida du er borte. Det samme gjelder ulegitimert fravær og for sent fremmøte.

HANS CHRISTIAN MONSEN

Fagforbundet siden sist

■ Kommunal Kompetanse skifter navn til Fagakademiet. Navneskiftet skjer 1. januar 2011. Sammen med navneskiftet kommer også ny logo og design.

■ Fagforbundet har bevilget 275 000 kroner til Nei til EU for 2010, øremerka det faglige arbeidet og stillinga som faglig sekretær.

■ Tidspunkt for avvikling av Fagforbundets 3. ordinære landsmøte 2013 er bestemt. Landsmøtet skal være i Folkets Hus fra 11. til 15. november 2013. Det er på grunn av landsmøtetets størrelse, krav til møtefasiliteter og antall hotellrom at tidspunktet allerede er bestemt.

■ Samarbeidsavtalen mellom Norges Svømmeforbund fornyes for perioden 2010-2012. Fagforbundet har hatt denne avtalen siden 2004, og den økonomiske ramma er på 150 000 kroner per år.

■ Fagforbundet viderefører støtten til Attac Norge i 2010. Støtten på 250 000 kroner gjør organisasjonen i stand til å frikjøpe leder og samtidig ansette en kampanjesekretær på hovedkontoret i Oslo. Hovedkontoret til Attac bistår lokallagene med prosjekter, kampanjer og informasjonsarbeid.

■ Fagforbundet Svelvik (avd.105) avvikles fra 1. oktober 2010, og slås sammen med Fagforbundet Sande (avd.071). Fagforeningas nye navn blir Fagforbundet Nordre Vestfold med avdelingsnummer 071.

■ Forbundsstyret i Fagforbundet skal på studietur til sitt søsterforbund i Nederland 25. til 26. august 2010.

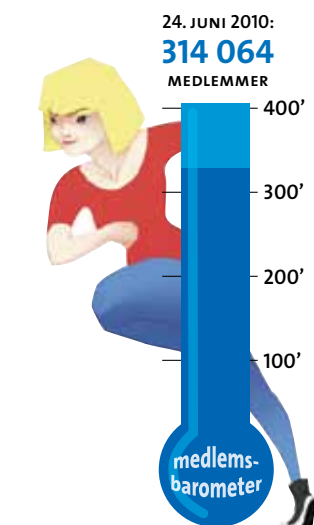
■ Fagforbundet har vedtatt en uttalelse som uttrykker at Israels optak som medlem i OECD er et svik mot Palestina. OECD inngikk avtale med Israel som nytt medlemsland 27. mai 2010. Uttalelsen «Israels medlemskap i OECD et svik mot Palestina» er underskrevet av Norsk Folkehjelp og Fagforbundet.

■ Mens kommunestreiken pågikk arrangerte fagforbundet.no og oss.fagforbundet.no en meningsmåling som viser massiv streikestøtte Støtter du streiken? Resultatet ble slik:

9440 (87%) Ja

1098 (10%) Nei

192 (1%) Vet ikke

FAGFORBUNDET

UTGIVER: Fagforbundet

OSS PÅ NETT: oss.fagforbundet.no

ANSVARLIG REDAKTØR: tone.zander@fagforbundet.no

FAGREDAKTØR: randi.tevik@fagforbundet.no

I REDAKSJONEN: maria.wattne@fagforbundet.no
anders.hamre.sveen@fagforbundet.noLAYOUT: kjell.olufsen@fagforbundet.no
berit.paulsen@fagforbundet.no

REDAKSJONEN AVSLUTTET: 25. juni 2010

OPPLAG: 18 500

TRYKK: Aktietrykkeriet

ISSN: 1891-2184

FOTO: KARI-SOFIE JENSEN

Bjørn M. Johnsen

– Vi måtte jo forberede oss for en eventuell streik, og det forarbeidet tok mye tid. Da streiken ble et faktum så vi at planene vi hadde lagt fungerte i praksis, forteller Johnsen.

Han legger til at det hjalp veldig at Fagforbundet Bærums medlemmer hadde stor streikevilje.

– Under streiken måtte jeg blant annet holde kontakten med media, samle trådene og lede streikekomiteen hvor vi fordelte ansvaret av de praktiske oppgavene, noe som fungerte utmerket. Jeg var i daglige møter med rådmannen hvor vi mottok og leverte søknader om dispensasjon og tok opp problemer rundt kommunens håndtering av streiken, forteller Johnsen.

Fagforbundet Bærum arrangerte tre

informasjonsmøter i Rykkinnhallen, et for hvert streikeuttak og et for justeringa av andreuttaket.

– TV2 sendte direkte fra det første møtet, hvor rundt 400 hadde møtt opp. På det andre møtet var det rundt 350 og på det siste var det rundt 100, sier Johnsen.

Kommunestreiken ble lagt merke til i Bærum. Fagforbundet Bærum fikk mye dekning i media, både i lokalavisa Budstikka, NRK Østlandssendingen (radio og tv), TV2, VG-nett og Nettavisen. Over 800 av fagforeningas medlemmer ble tatt ut i streik.

– Det var mye logistikk, men det gikk bra. Vi hadde streikekontor i Folkets Hus i Sandvika og ordna med servering og kaffe. De to første dagene fikk alle strei-

tillitsvalgt min hverdag

oss@fagforbundet.no

Hektisk: – Vi har hatt mye å gjøre siden midten av mai, forteller Bjørn M. Johnsen, leder av Fagforbundet Bærum.

kende marsipankake. Vi stilte opp med partytelt ute, med grilling av pølser og utdeling av brus. Det var god stemning, forteller Johnsen.

TV2 hadde direktesending fra Bærum da Riksmeklingsmannen fortalte at streiken var over. 17. juni hadde Fagforbundet Bærum medlemsmøte om streiken og resultatet fra lønnsoppgjøret.

– Vi er nå i gang med etterarbeidet etter streiken, som jo øker min arbeidsmengde betraktelig. Alt må være ferdig til 15. juli da kommunen vil foreta lønns-trekk. Det betyr nok en del jobbing i ferien også for å komme à jour, sier Bjørn M. Johnsen.

ANDERS HAMRE SVEEN

OSS nytt om NAVN | oss@fagforbundet.no

LINE THERESE ARVESEN er ny leder av ungdomsutvalget og ungdomstillitsvalgt i Fagforbundet Tromsø, etter at **SYNNØVE HALDORSEN** byttet forbund på grunn av

jobbskifte. **JOHN LØKKE JENSEN** er nestleder av ungdomsutvalget i Fagforbundet Tromsø.

TORUNN HASLE har tiltrådt som ny leder av LHLs personalforening.

TOM ESPEN JOHANSEN er ansatt ved kompetansesenteret for Østlandet. Han fritas derfor fra vervet som 2. vara til Landsstyret.

LISBETH NYBORG tar over som leder av Fagforbundet Kommunerevisjon i Oslo fra og med 1. juli.

BINISH BUTT har begynt i en 50 prosentstilling som kontorsekretær i Fagforbundet Oslo.

Fagforbundet Oslo har fått nytt medlem i Arbeidsutvalget.

VIDAR EVJE har overtatt som sekretær etter Arne Halaas. Evje kommer fra Fagforbundet Søndre Nordstrand, og er tidligere hovedverneombud i Oslo kommune.

KJELLFRID T. BLAKSTAD ble valgt til ny president for Europeiske hjelpeleierorganisasjonen (EPN) på representantskapsmøtet i juni.

Hun etterfulgte Kristin Å. Gudmundsdóttir fra Island.

RUTH THOMSEN fra Fagforbundet Østfold er valgt som ny 2. varerepresentant til Landsstyret fra Østfold for resten av landsmøteperioden.

TROND HELLAND er valgt til fast representant til styret i Kommunal Kompetanse med **GUNN ELIN FLAKNE** som personlig vara.

FANNY VOLDNES begynte i Fagforbundet 18. mai. Hun jobber med økonomi og utredninger, p.t. knyttet til Arbeidsutvalget sin stab. Hun kommer fra stillinga som nestleder i næringspolitisk avdeling i LO.

oss kurs & konferanser

■ Barne- og ungdomsarbeider ved AOF Nord

AOF Nord tilbyr fagbrevkurs i VG2 barne- og ungdomsarbeiderfaget med oppstart september 2010. Programmet er tilrettelagt utdanning for voksne på videregående skoles nivå og passer for ansatte i barnehager, skoler, fritidsordninger og ungdomsklubber. Programmet gjennomføres på dagtid på to semestre. Bestått eksamen/vurdering dekker teorikravet til fagprøven. For å kunne avlegge fagprøven kreves fem års dokumentert praksis. Informasjon og påmelding: nord@aof.no, tlf: 77 60 35 45 / 77 60 35 41.

■ Velferdskonferansen 2010

For velferdsstaten arrangerer Velferdskonferansen 2010, 13.-14. september i Folkets Hus i Oslo. Fagforbundets leder Jan Davidsen, nestleder Mette Nord, Fagforbundet Ungdoms leder Linn Hemmingsen, rådgiver Unni Hagen og LO-nestleder Gerd Kristiansen er blant bidragsyterne. Påmeldingsfrist: 6. september. Deltakeravgift kr 1500,- dekker lunsj begge dager, men ikke overnatting. Arbeidsløse, trygdede og studenter betaler kr 300,-. Informasjon, program og påmelding, www.velferdsstaten.no

■ Assistenten – en viktig bærebjelke i arbeidet med barn

Kommunal Kompetanse arrangerer fagdagen «Assistenten – en viktig bærebjelke i arbeidet med barn» i Arendal 16. september. Målgruppe: Assistenten i barnehage, skole og SFO. Tema: Assistentrollen, ansvar og utfordringer, bevisstgjøring og kompetanseheving, det gode arbeidsmiljø og plassering av fokus i arbeidet med barn. Pris: kr 1400. For hver deltaker som betaler full pris, får en annen deltaker fra samme arbeidssted halv pris. Mer informasjon, se www.kommunal-kompetanse.no (søk på september), eller tlf. 41 78 64 00.

■ Havnekonferanse

Fagforbundet Seksjon samfedsel og teknisk arrangerer konferanse for havneansatte på Kielbåten den 21.-23. september med yrkesfaglige tema, miljø- og transportspørsmål. Påmeldingsfrist: 1. august. Deltakeravgift: 3500 kroner. Antall: 130. Kontakt lokal SST-tillitsvalgt for mer informasjon.

■ Arbeid, lønn og makt

Kvinner på tvers-konferansen 2010 fokuserer på likelønn og minoritetskvinnens situasjon. Kvinner på tvers er et samarbeid mellom fagforeninger, klubber og kvinneorganisasjoner som tar opp dagsaktuelle kvinnesaker. Sted: Ingeniørenes hus, Oslo 25.-26. september. Pris: 500 kroner. Påmelding og betaling innen 10. september 2010. Påmelding: kvinner.pa.tvers@gmail.com

oss redaksjonen

oss@fagforbundet.no

Send oss en e-post og si din mening og kom med tips!